

OPBRENGST VAN DE MEETING IN UTRECHT OP DONDERDAG 7 JULI 2022

➔ Bijeenkomst Contouren van de arbeidsmarktinfrastructuur

AANWEZIGEN

- ONGEVEER 35 DEELNEMERS: DE STRATEGISCHE PROGRAMMALEIDERS VAN DE ARBEIDSMARKTREGIO'S
- SPREKERS VAN HET MINISTERIE VAN SZW: CAMIEL JANSEN EN BRIAN VERWEIJ
- GESPREKSLEIDER VAN DE PROGRAMMARAAD: TANJA WILLEMSEN

Tijdens deze bijeenkomst vond het eerste gesprek plaats tussen de 35 arbeidsmarktregio's en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de contouren van de toekomstige arbeidsmarktinfrastructuur. Het leverde een geanimeerde gedachtewisseling op waarbij de programmaleiders van de regio's met een groot aantal ideeën kwamen, als reactie op de eerste concepten die door SZW werden gedeeld. Deze rijke oogst is belangrijk als input voor de uitwerking van de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur in de komende een à twee jaar. De reactie van een deelnemer is veelzeggend: "Gaaf dat in zo'n vroeg stadium dit gesprek wordt gehouden!" U leest welke onderwerpen allemaal de revue passeerden. De vragen die werden gesteld en de antwoorden van SZW vindt u verderop in een uitgebreid overzicht.

LET OP: Alle hier genoemde onderwerpen en onderdelen zijn concepttrichtingen. Er kan nog veel veranderen voordat besluitvorming plaatsvindt. Dus beste lezer, trek niet direct conclusies uit deze opbrengst!

➔ Inhoudsopgave

Verslag	2
1. Introductie	2
2. Aanleiding voor uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur	3
3. Opgave: wat goed gaat en wat niet	4
4. Geleerde lessen van de regionale mobiliteitsteams	4
5. Visie op uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur	5
6. Suggesties voor verbeteringen	7
7. Tot slot	8
Vragen en antwoorden	9

Verslag

1. Introductie

Startmoment van gezamenlijk meerjarenproces

“Wij willen het beste dienstverleningsmodel van de wereld neerzetten.” Met deze opmerking zet programmanager Camiel Jansen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de toon tijdens deze bijeenkomst over de contouren van de toekomstige arbeidsmarktinfrastructuur. Hij gaat samen met beleidsmedewerker Brian Verweij in gesprek met de strategische programmaleiders van de arbeidsmarktregio's.

De opkomst is groot; bijna alle programmaleiders zijn naar Utrecht afgereisd. Het samenzijn kan worden gezien als het startmoment van een gezamenlijk meerjarenproces van het ministerie van SZW en de arbeidsmarktregio's. De kern is dat de dienstverlening van en de samenwerking in de regio worden versterkt, in verbinding met de landelijke partijen.

Niet altijd aansluiting van dienstverlening op behoefte

De uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur zoals het officieel wordt genoemd, houdt verband met de moeite die veel bedrijven hebben om aan personeel te komen. Dat maakt het lastig om de ambities van het kabinet op terreinen als energietransitie, klimaat, onderwijs, woningbouw en zorg te realiseren. Tegelijkertijd is er een onbenut arbeidspotentieel van 1,2 miljoen mensen. Arbeidsmarktkrapte is dan ook een overkoepelend thema in het coalitieakkoord van het kabinet-Rutte IV.

Het probleem is dat diverse groepen moeilijk hun weg op de arbeidsmarkt kunnen vinden en de publieke en private dienstverlening niet altijd aansluit op hun behoeften. Daardoor krijgen mensen die dat nodig hebben, geen passende of zelfs geen ondersteuning. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de arbeidsmarktinfrastructuur wordt uitgebreid. Dit is bedoeld om de overgang van werk naar werk en van uitkering naar werk te stimuleren.

In september Kamerbrief over contouren

Het ministerie van SZW en de landelijke partijen zijn momenteel bezig om de algemene contouren van de toekomstige arbeidsmarktinfrastructuur te schetsen. Hierover wordt in september een brief aan de Tweede Kamer gestuurd. De 35 arbeidsmarktregio's hebben vervolgens een grote rol bij de concrete uitwerking en implementatie van de nieuwe infrastructuur.

Jansen en Verweij presenteren het hoe en waarom van de uitbreiding van de arbeidsmarkt-infrastructuur, op basis van de laatste stand van zaken. Zij benadrukken dat het om ambtelijke denkrichtingen gaat, omdat er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de contouren en de uitwerking daarvan. De bijeenkomst wordt nu gehouden omdat Jansen en Verweij antwoord willen geven op de vele vragen die er bij de partners en de arbeidsmarktregio's leven. Het zorgt voor een geanimeerde gedachtewisseling die in goede banen wordt geleid door programmamanager Tanja Willemsen van de Programmaraad. De aanwezigen geven ook suggesties voor verbeteringen door en vertellen waarover zij zich zorgen maken.

Deze thema's komen aan bod:

- aanleiding voor de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur;
- opgave gezien de huidige arbeidsmarktinfrastructuur: wat goed gaat en wat niet;
- geleerde lessen van de regionale mobiliteitsteams (RMT's);
- visie op de toekomstige arbeidsmarktinfrastructuur (inclusief governance en planning);
- suggesties voor verbeteringen door deelnemers.

Meer weten? Bekijk de [presentatie](#) van Jansen en Verweij over de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur tijdens de bijeenkomst. Ook interessant is het [verslag](#) van de sessie In gesprek met de Programmaraad en het ministerie van SZW op de Praktijkdag van 23 juni 2022.

2. Aanleiding voor uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur

Veel betere dienstverlening mogelijk

De dienstverlening aan mensen die tussen wal en schip vallen kan zoveel beter, trapt Camiel Jansen af. De vraag is: hoe kan de dienstverlening het beste worden vormgegeven, rekening houdend met de geleerde lessen van de afgelopen jaren?

Gemeenschappelijke basis voor samenwerking

Hierover is recent een contourennotitie geschreven die bedoeld was voor het bestuurlijk overleg, vertelt Jansen. "Deze notitie heeft geen officiële status en is inmiddels deels achterhaald. In september sturen beide bewindspersonen van SZW een brief aan de Tweede Kamer, waarin zij de vastgestelde richting beschrijven."

Onderdelen van de notitie zijn natuurlijk wel gebruikt, zegt Brian Verweij. "We hebben gekeken naar de gemeenschappelijke basis voor samenwerking."

3. Opgave: wat goed gaat en wat niet

Dienstverlening niet voor iedereen toereikend of toegankelijk

De meeste werkzoekenden en werkenden bewegen zich uit zichzelf of met sectorale voorzieningen prima op de arbeidsmarkt. Voor hen zijn er ook kansen genoeg. Een aantal groepen redt het echter niet, benadrukt Jansen. Het gaat onder andere om jongeren die van het voortgezet speciaal onderwijs en Praktijkonderwijs komen, mensen met een migratieachtergrond, vijftigplussers, mensen met tijdelijke contracten en kwetsbare mensen.

Soms is sprake van een mismatch, omdat iemand niet de juiste skills voor bepaalde vacatures heeft. Het kan ook zijn dat een preventieve aanpak nodig is, bijvoorbeeld om schulden niet uit de hand te laten lopen. Jansen licht toe: "De huidige dienstverlening en instrumenten zijn niet altijd toereikend en zelfs niet altijd toegankelijk. Het kan echt veel beter. De rol van het onderwijs is daarbij belangrijker dan de rol die er nu soms is."

Meer samenhang creëren

Door de vele organisaties en potjes is er een grote versnippering, merkt Jansen op. "Die zullen we niet helemaal wegstrijken maar we willen wel meer samenhang creëren. Voor bijvoorbeeld zij-instroom zijn regionale afspraken echt handig. Het betekent niet dat we allerlei lokale netwerken van gemeenten regionaal willen maken, want daarmee zou veel aan kracht verloren gaan."

4. Geleerde lessen van de regionale mobiliteitsteams

Ontschotte en integrale dienstverlening succesvol

In de regionale mobiliteitsteams is geëxperimenteerd met ontschot werken. Een belangrijke les is dat samenwerking tussen publieke en private partijen een meerwaarde heeft. Ontschotte en integrale dienstverlening volgens het principe 'één-mens-één-plan' helpt mensen. Een zetje in de goede richting is vaak al voldoende.

Jansen is ervan overtuigd dat het nog veel beter kan. "Hoe fraai zou het zijn als we aanzienlijk eerder signaleren dat een werknemer ondersteuning in zijn baan nodig heeft, omdat hij anders mogelijk in een situatie terechtkomt dat hij een uitkering moet aanvragen? Ook willen veel sectoren zij-instroom, maar hebben dat vaak nog niet gefaciliteerd."

Partners meegedaan met uitvoering in RMT's

Volgens Jansen is er heel wat mogelijk. "In een aantal sectoren zijn arrangementen gemaakt waarmee honderden, zo niet duizenden mensen een stap hebben gezet die ze anders niet zouden hebben gezet."

In de RMT's hebben de sociale partners voor het eerst in deze vorm meegedaan met de uitvoering. Dit is een inspiratie voor hoe ook het onderwijs betrokken kan worden bij de arbeidsmarktinfrastructuur. "Samen met onderwijsorganisaties kan de regionale samenwerking nog verder worden uitgebouwd." Het vraagt wel om goede kaders.

5. Visie op uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur

Dienstverlening opgezet vanuit mensgerichte gedachte

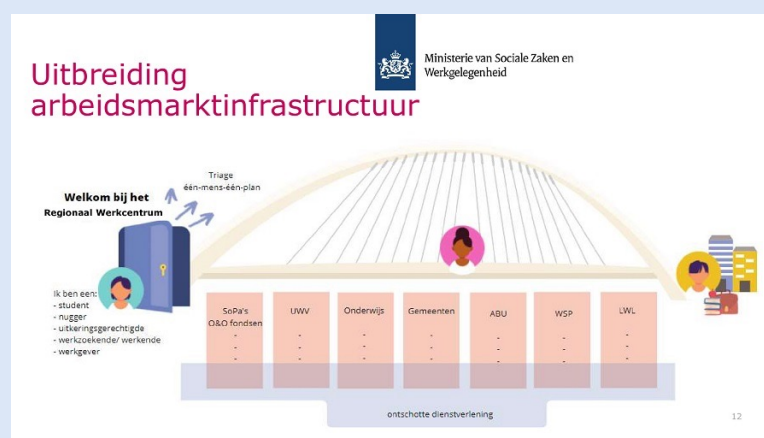
Een transparante, toegankelijke en professionele arbeidsmarktdienstverlening voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers. Dat is het doel van de uitbreiding en verbetering van de arbeidsmarktinfrastructuur. De nadruk ligt op ondersteuning van iedereen die dat nodig heeft en op duurzame participatie op de arbeidsmarkt. Het credo is: selfservice-dienstverlening als het kan, ondersteuning door een professional als het nodig is. “Waarschijnlijk heeft 80 tot 90 procent van de mensen niets of slechts weinig nodig”, legt Jansen uit. “Denk bij het laatste bijvoorbeeld aan een digitale wegwijzer.”

De dienstverlening wordt veel meer opgezet vanuit de mensgerichte gedachte. Een belangrijk aspect is hoe mensen worden bejegend en benaderd. Een werkzoekende moet eigenlijk niets merken van de overgang van het ene naar het andere loket, vindt Jansen. “Nu staat hij op zo’n moment stil en komt er een nieuwe intake.” Dit is een wezenlijk andere manier van kijken en doen dan organisaties en professionals gewend zijn, aldus de programmamanager van SZW. “Daarvoor is het belangrijk dat publieke en private partijen samenwerken in een netwerkstructuur op basis van gelijkwaardigheid.”

Ondersteuning wordt afhankelijk van de behoefte en waar nodig ontschot aangeboden. De ondersteuning is op maat, effectief en efficiënt. “We hebben natuurlijk niet de middelen om iedereen een grootscheeps re-integratiestraject aan te bieden. Het gaat erom dat we slim werken. Daar hoort een skillsgerichte aanpak bij.”

Brug over de organisaties heen

Jansen en Verweij laten een plaatje van de toekomstige arbeidsmarktinfrastructuur zien waarbij een brug uittorent boven de organisaties (zie figuur). Met als leuze: welkom bij het Regionaal Werkcentrum. Het gaat natuurlijk om een vereenvoudigde weergave van een complexe organisatorische werkelijkheid, merken ze op. “Maar de metafoor is duidelijk: we willen een brug bouwen tussen de verschillende loketten.” Welke rollen en verantwoordelijkheden de betrokken partijen bij de uitvoering en governance krijgen, is nog onderdeel van de nadere uitwerking.

Het Regionaal Werkcentrum is een werktitel, laat Jansen weten. Diverse aanwezigen dringen erop aan dat vaart wordt gemaakt met de nieuwe naam, zodat ze hiermee kunnen gaan werken. "Wij zitten hierop te wachten."

Vereenvoudiging bij governance

Bij de governance wordt gemikt op vereenvoudiging. Op landelijk en regionaal niveau zullen overlegtafels en -groepen worden gebundeld. Ook is er aandacht voor een goede communicatie tussen beide niveaus. Boven het Regionaal Werkcentrum komt het regionaal beraad te staan. De regionale agenda's en beraden bestrijken de brede arbeidsmarkt, vertelt Verweij. "Het dienstverleningsmodel is daarvan een belangrijk onderdeel, maar het gaat ook over economische opgaven en regiodeals. De brede structuur die nu al in veel arbeidsmarktregio's aanwezig is, willen we met het regionaal beraad kracht bijzetten." Pas wel op dat het beraad niet te ver van de uitvoering af komt te staan, waarschuwt Jansen. "Zorg dat dit zich juist richt op aansturing en verbetering van werkprocessen."

Alle input nodig

Vanaf het moment dat de Kamerbrief over de contouren van de toekomstige arbeidsmarkt-informatiestructuur is verschenen, zullen in werkgroepen de onderdelen van deze structuur worden uitgewerkt. Jansen: "Dan willen we aan de slag met iedereen, dus zowel de landelijke partijen als de regio's. Want alle input is hard nodig. We moeten het echt samen doen." Hij spreekt een duidelijke ambitie uit. "Wij willen het beste dienstverleningsmodel van de wereld neerzetten."

Als alles voorspoedig verloopt, kan op 1 januari 2024 de nieuwe wetgeving in werking treden. "Erg optimistisch", erkent Verweij. Het is voor een wetgevingsproces eigenlijk "bizar kort", merkt Jansen op. Daarom kan het zijn dat met ingang van 2024 de basis van de arbeidsmarktinfrastructuur er weliswaar staat, maar de ontwikkeling nog doorgaat.

Grenzen aan samenwerking door organisatiebelangen

Het is een mooie beweging, vindt een programmaleider. Door organisatiebelangen zijn er wel grenzen aan samenwerking op basis van vrijwilligheid en gelijkwaardigheid. Hij vraagt zich af of dit te rijmen valt met het doorvoeren van een grote verandering. "Het zal ergens liggen tussen eigen regionale invulling en harde afspraken", zegt Verweij. "Het eerste is op zich een groot goed maar het tweede zal ook noodzakelijk zijn om de verandering door te zetten."

Febe Otten, beleidsmedewerker van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, spreekt over de bekende worsteling tussen vrijheid van decentrale overheden en sturing vanuit het Rijk. "Wat mij betreft ligt het er niet tussenin. We moeten duidelijk afspreken wat vrijwillig is en wat niet." Jansen en Verweij vullen aan dat dit ook de strekking is van de opmerking over regionale invulling en harde afspraken. "Het is van groot belang dat hierover helderheid is bij alle partijen."

Daarop inspringend raadt een programmaleider aan om bestuurders en raadsleden van gemeenten echt mee te nemen in de beweging, gezien hun neiging om zich te focussen op de 'couleur locale'. "Anders kom je er niet." Een andere deelnemer adviseert om ook de Raad voor het Openbaar Bestuur te betrekken bij de verbetering van de arbeidsmarktinfrastructuur. Want een regionaal beraad heeft direct impact op de democratische legitimiteit van de gemeenteraden. Er moet daarom echt worden nagedacht over hoe de regionale beraden zich verhouden tot het huidige Huis van Thorbecke.

Meteen gesprek over verbetering van dienstverlening

Het SZW-duo vindt het nog belangrijk om het volgende te zeggen. "Ga niet zelf nadenken over het governancemodel want daarin gaan we nog stappen maken. Wij willen met jullie meteen praten over hoe de dienstverlening verbeterd kan worden, want daarop kan de regio zich al richten." Waarop een programmaleider reageert met: "Daar zitten we nu allemaal middenin." Een andere aanwezige heeft het over een "gigantische overgang" van governance naar dienstverlening. "Hier zit veel tussen. Heb daar aandacht voor en maak de overgang meer gelaagd. Besef ook dat samenwerking staat of valt met cultuur en mensenwerk."

6. Suggesties voor verbeteringen

De programmaleiders kunnen tijdens de bijeenkomst hun suggesties voor verbeteringen van de arbeidsmarktinfrastructuur doorgeven en doen dat met verve. Hier een greep uit de vele reacties.

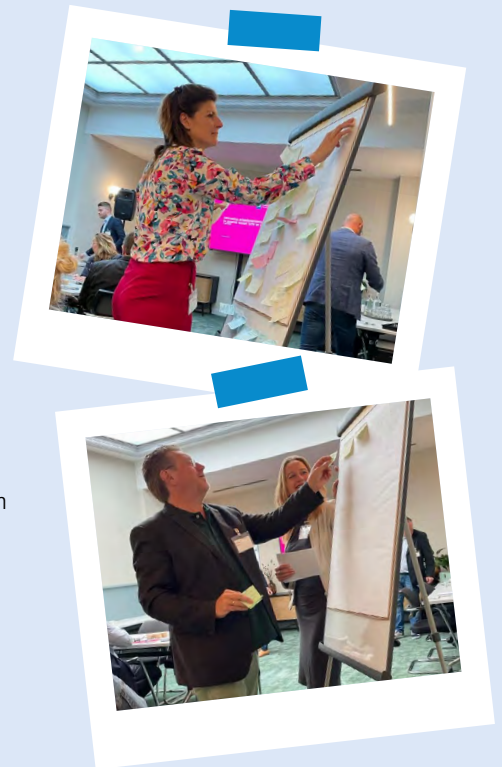
- Zet de vraag van de klant centraal. Het goede gesprek tussen de klant en de professional maakt het verschil.
- Stuur vanuit doelen want dat geeft ruimte voor regionale invulling.
- Vermijd het woord 'uitbreiding'. Het gaat om focus.
- Zorg voor vastigheid in de regio, dus werk minder vanuit projecten. Dat vraagt om structurele financiering.
- Gebruik deze uitgangspunten: werkgever/mens centraal, ontwikkeling, 'no wrong door' en Huis van werk en ontwikkeling.
- Zorg voor een goede samenhang tussen economie, arbeidsmarkt en onderwijs.
- Bied de regio de ruimte om de arbeidsmarktdienstverlening af te stemmen op de regionale economie.
- Focus op de samenwerking met de partners op de arbeidsmarkt en tussen het ministerie van SZW en de arbeidsmarktregio's.
- Zet actieplannen en programma's meer voor de lange termijn in.
- Beperk de landelijke kaders tot hoofdlijnen en laat de invulling echt over aan de regio.
- Neem de achterban goed mee.
- Geef aan welke loketten wegvallen of opgaan in de nieuwe arbeidsmarktinformatiestructuur.
- Organiseer laagdrempelige dienstverlening lokaal en dienstverlening voor werk naar werk regionaal.
- Maak het regionaal mobiliteitsteam, het werkgeversservicepunt en het leerwerkloket onderdeel van het totale regionale dienstverleningsconcept. Benader dat ook zo in de informatie-, middelen- en programmastromen.

Zorgen

Deelnemers laten ook weten waarover zij zich zorgen maken bij de uitbreiding van de arbeidsmarkt-infrastructuur. Een selectie:

- Het Regionaal Werkcentrum mag geen extra deur worden voorafgaand aan de juiste deur. Handhaaf daarom de bestaande deuren.
- Een open inloop bij Regionale Werkcentrum werkt alleen als alle partijen hun pet thuislaten en één dienstverlening bieden ongeacht hun moederorganisatie.
- Alleen een betere dienstverlening en ontsluiting daarvan lossen het vraagstuk van werk voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt niet op. Daarvoor is ook de inzet van de ministeries van EZK en OCW nodig.
- Zzp'ers en mensen met flexibele contracten komen er bekaaid af binnen het regionale aanbod.
- Kom niet met nieuwe opgaven rond of net na de gemeenteraadsverkiezingen, want dat zorgt voor veel ruis.
- Er wordt verschillend gedacht over het succes van het RMT. Zo'n vorm van regionale samenwerking blijft ingewikkeld.

7. Tot slot

Behoeftte aan eenduidige informatie over proces

Blijft nog één vraag over: hoe gaat het proces nu verder? Een programmaleider spreekt de wens uit dat daarover wordt gecommuniceerd aan alle gemeenten en niet alleen aan centrumgemeenten. "Er is behoefte aan eenduidige informatie over het proces."

Volgens Camiel Jansen heeft de discussie het resultaat opgeleverd waarop hij hoopte. "Ik ben superblij met de input." Tanja Willemsen vraagt aan de programmaleiders of zij de komende jaren de juiste personen binnen hun eigen regio's zijn om de beweging te verder te brengen. Vrijwel unaniem gaan de handen omhoog.

Willemsen wil ook in de komende periode zorgen voor een open communicatielijnt. Zij nodigt de deelnemers uit om alles wat niet besproken is tijdens de bijeenkomst, op de mail te zetten.

Eind september vervolgbijeenkomst

De Programmaraad organiseert na het verschijnen van de brief aan de Tweede Kamer een nieuw gesprek tussen het ministerie van SZW en de programmaleiders van de arbeidsmarktregio's. In deze meeting wil Jansen onder andere het ontwerp van de werkgroepenstructuur delen en daarvoor input verzamelen. De vervolgbijeenkomst wordt waarschijnlijk eind september gehouden.

→ Vragen en antwoorden

- **Aanleiding voor uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur** 11
1. Waarom wordt officieel gesproken over de 'uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur'? 11
 2. Wat staat hierover in het coalitieakkoord? 11
- **Opgave: wat goed gaat en wat niet** 11
3. In het verleden is steeds aangegeven dat de publieke middelen voor re-integratie onvoldoende zijn. Dit is een nuance bij wat wel en niet goed gaat. Hoe kijken jullie hier tegenaan? 11
 4. Geldt dit ook voor onderwijsmiddelen? 11
 5. Leven Lang Ontwikkelen (LLO) komt niet altijd van de grond. We kunnen in onze regio geen werkgevers vinden die tijd vrijmaken om laagopgeleiden en mensen zonder mbo-diploma een certificaat te laten halen. Dat is toch ook een knelpunt? 11
 6. Opvallend genoeg ontbreekt een visie op de arbeidsmarkt. In de regio gaat het niet alleen over van werk naar werk en van uitkering naar werk, maar juist ook over van school naar werk. Dat vraagt om een visie op het totaal in plaats van het 'trechteren' van de probleemanalyse. Wordt hiermee rekening gehouden? 12
 7. In verband met de vorige vraag: de huidige arbeidsmarkt vraagt echt om een andere visie. Het draait niet alleen om de publieke dienstverlening. Vinden jullie een brede blik op de regionale economie en arbeidsmarkt ook noodzakelijk? 12
 8. In Nederland is de arbeidsmobiliteit relatief beperkt, vergeleken met andere landen. Hoe kunnen we hiervoor een beweging op de arbeidsmarkt creëren? Er zijn nu veel belemmeringen. 12
- **Visie op uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur** 13
9. Organisaties hebben ieder hun eigen belangen. Wat zijn bij samenwerking de belangrijkste uitdagingen voor een integrale en mensgerichte benadering? 13
 10. Welke impact willen jullie bereiken? We hebben bijvoorbeeld in onze regio gekeken naar hoeveel projecten er voor werkenden zijn. Deze groep is enorm maar het aantal projecten vrij klein. Hoe kijken jullie tegen zo iets aan? 13
 11. Komt de selfservice-dienstverlening niet gewoon neer op digitale dienstverlening? Dat zou bijzonder jammer zijn. Uit de ervaringen met het RMT blijkt dat ook mensen van wie je het op het eerste gezicht niet zou verwachten, veel baat hebben bij persoonlijke dienstverlening. 13
 12. In onze regio is veel vraag naar personeel maar we willen vooral zorgen dat iedereen kan zien wat de arbeidsmarkt voor moois te bieden heeft en hoe je daarop een duurzame plek kunt krijgen. Dit is een wezenlijk ander uitgangspunt dan mensen als behorend tot een doelgroep te benaderen. Zien jullie dat ook zo? 13

13. Tot hoever gaat de dienstverlening onder de gezamenlijke paraplu en hoe verhoudt die zich tot de dienstverlening van de afzonderlijke organisaties? 14
15. Zijn jullie het concept van het Regionaal Werkcentrum al aan het uitwerken? 14
16. Hoe zien jullie de rol van het regionaal beraad? 14
17. Verdwijnen als gevolg van de paraplu ook loketten? 14
18. Hoe zit het met de inbreng van UWV? Door de landelijke structuur werkt UWV momenteel op een gekunstelde manier mee aan regionale samenwerking. 14
19. Het ministerie van SZW kan helpen om een vaste koers te varen bij de cultuurverandering in de regio. Hoe is een echt partnerschap mogelijk? 14
20. Het invullen van de term partnerschap wordt een gezamenlijke uitdaging, mede vanwege de verschillende ontwikkelingsfases van regio's. Het zou daarom fantastisch zijn als we kunnen differentiëren. Wordt dat mogelijk? Ik ben daar wel bezorgd over omdat het landelijk beraad op het ogenblik door onder meer UWV wordt gebruikt als stok achter de deur voor de regionale samenwerking. 15
21. Wat houdt de nieuwe wetgeving in? En welke wetgeving wordt hierdoor vervangen? 15
22. Wij krijgen als regio momenteel steeds incidentele middelen, waardoor we bijvoorbeeld projectmedewerkers alleen voor een beperkte periode kunnen inhuren. Is de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur de kans op een structurele financiering van onze dienstverlening? 15
23. Ik ben blij dat we straks kunnen meedenken in werkgroepen, maar ik mis de stem van de regio in het landelijk beraad. Is hier een regionale verbinding mogelijk? 15

Aanleiding voor uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur

1. Waarom wordt officieel gesproken over de 'uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur'?

De term 'uitbreiding' staat in het coalitieakkoord en daarom gebruiken we deze. Eigenlijk dekt 'verbetering' of 'modernisering' de lading beter. Hetzelfde geldt voor 'arbeidsmarktinfrastructuur'. Het gaat in essentie om de dienstverlening die publieke en private partijen bieden aan werkzoekenden, werkenden en werkgevers.

2. Wat staat hierover in het coalitieakkoord?

Dit wordt vermeld: 'We breiden de arbeidsmarktinfrastructuur uit om de overgang van werk-naar-werk en van uitkering-naar-werk te stimuleren. Onderdeel hiervan zijn instrumenten voor om- en bijscholing die de overstap naar tekortberoepen ondersteunen. Opgedane ervaringen met de regionale mobiliteitsteams in de coronacrisis worden hierbij betrokken.' Het kabinet investeert in totaal 500 miljoen euro per jaar in het hervormen van de arbeidsmarkt, re-integratie en het aanpakken van armoede en schulden.

Opgave: wat goed gaat en wat niet

3. In het verleden is steeds aangegeven dat de publieke middelen voor re-integratie onvoldoende zijn.

Dit is een nuance bij wat wel en niet goed gaat. Hoe kijken jullie hier tegenaan?

Het klopt vanuit macro-oogpunt dat het re-integratiebudget voor gemeenten en UWV onvoldoende is. Maar er zijn ook allerlei andere mogelijkheden, zoals opleidings- en ontwikkelingsfondsen en subsidieregelingen van de Europese Unie. Het geld daarvan komt echter vaak niet terecht bij de mensen voor wie dit het hardst nodig is, onder meer door een ingewikkelde aanvraagprocedure. Daarin moeten we stappen zetten.

4. Geldt dit ook voor onderwijsmiddelen?

Ja, onderwijsmiddelen komen niet altijd op de goede plek en bij de beoogde doelgroep terecht en ze zijn ook niet altijd beschikbaar.

5. Leven Lang Ontwikkelen (LLO) komt niet altijd van de grond. We kunnen in onze regio geen werkgevers vinden die tijd vrijmaken om laagopgeleiden en mensen zonder mbo-diploma een certificaat te laten halen. Dat is toch ook een knelpunt?

Dit ligt wat genuanceerder. In sommige sectoren is er een mooi fonds voor LLO en in andere sectoren zoals de horeca en ICT is niets geregeld. Ook vallen hoger opgeleiden met een theoretische achtergrond vaak buiten de boot. De minister stuurt hierover binnenkort twee brieven aan de Tweede Kamer. Eentje gaat over het stimuleren van LLO, want er is echt veel meer nodig voor een cultuur van leren. De andere brief behandelt het vangnet als mensen met hun ontwikkeling vastlopen bij hun eigen bedrijf en niet gemakkelijk kunnen overstappen naar een ander bedrijf. Dan moeten we met zijn allen klaarstaan om hen op te vangen.

6. Opvallend genoeg ontbreekt een visie op de arbeidsmarkt. In de regio gaat het niet alleen over van werk naar werk en van uitkering naar werk, maar juist ook over van school naar werk. Dat vraagt om een visie op het totaal in plaats van het ‘trechteren’ van de probleemanalyse. Wordt hiermee rekening gehouden?

Het betreft een vraagstuk van de governance. Bij de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur staat de verbetering van de dienstverlening centraal, niet het thema van werk. Bij de governance in de arbeidsmarktregio gaat het om de brede regionale opgave en soms landelijke opgave. Hieronder hangt het dienstverleningsmodel. Het zijn echt twee verschillende dingen, die in de discussie nogal eens door elkaar worden gehaald. In de Kamerbrief zal het onderscheid worden gemaakt. De publieke dienstverlening richt zich met name op ondersteuning van uitkeringsgerechtigden, mensen in een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt en mensen die tussen wal en schip vallen. Dat is voor het ministerie van SZW de voornaamste rechtvaardiging om publieke middelen in te zetten.

7. In verband met de vorige vraag: de huidige arbeidsmarkt vraagt echt om een andere visie. Het draait niet alleen om de publieke dienstverlening. Vinden jullie een brede blik op de regionale economie en arbeidsmarkt ook noodzakelijk?

Een goed signaal en gelijk een kanttekening. We kunnen niet meteen alles aanpakken. Wij zijn ons ervan bewust dat we vanuit de invalshoek van SZW de eerste stappen aan het zetten zijn. Andere ministeries zijn gelukkig bereid om hieraan mee te werken. Zij zien dat de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur een veel breder doel kan dienen. Zo is het ministerie van OCW direct aangesloten bij deze ontwikkeling. Het ministerie van EZK nog niet, maar die kijkt er in ieder geval wel met interesse naar. Onze eigen ambitie is dat ministeries veel meer integraal denken vanuit de opgave. Hoe slagvaardiger regio's zijn, des te meer passen kunnen daarbij worden gezet. We zijn er echter nog niet. De kern is de verbinding tussen werkgevers en participatie voor iedereen. Dat is een veel groter vraagstuk dan werk voor kwetsbare mensen, al mogen we hen zeker niet vergeten. Geef vanuit regio's signalen over noodzakelijke verbeteringen door, want die bereiken ons nog te weinig. We hebben jullie keihard nodig om de beweging verder te brengen.

8. In Nederland is de arbeidsmobiliteit relatief beperkt, vergeleken met andere landen. Hoe kunnen we hiervoor een beweging op de arbeidsmarkt creëren? Er zijn nu veel belemmeringen.

Dat is de kernvraag achter de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur. Hiermee willen we de beweging faciliteren. Partijen hebben in het verleden te vaak naar elkaar gewezen, maar die tijd is echt voorbij. Met het schetsen van de contouren van de toekomstige arbeidsmarktinfrastructuur zetten we de eerste stap op weg naar een dynamisch model met loopbaanpaden. Daarbij is een goede wisselwerking tussen landelijke en regionale aanpak essentieel. Momenteel zijn het bijna gescheiden werelden.

Visie op uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur

9. Organisaties hebben ieder hun eigen belangen. Wat zijn bij samenwerking de belangrijkste uitdagingen voor een integrale en mensgerichte benadering?

We streven ernaar om op het niveau van uitgangspunten draagvlak bij alle partijen te krijgen voor een andere manier te werken. Hoe willen we met zijn allen bijdragen aan de dienstverlening voor heel Nederland? Dat is de gemeenschappelijke basis. Dit is ook politiek nodig. Daarna zullen er nog discussies over instituties, belangen en wetten volgen, maar de uitgangspunten worden dan door iedereen gedeeld. Het is niet alleen een kwestie van het scheppen van kaders maar ook van goed organiseren en het realiseren van een cultuur die samenwerking stimuleert. Het is bij uitstek van belang om medewerkers mee te nemen. Managers zullen ook kritieke prestatie-indicatoren meer aan de hand van samenwerkingsresultaten moeten formuleren dan nu gebeurt.

10. Welke impact willen jullie bereiken? We hebben bijvoorbeeld in onze regio gekeken naar hoeveel projecten er voor werkenden zijn. Deze groep is enorm maar het aantal projecten vrij klein. Hoe kijken jullie tegen zo iets aan?

De beoogde impact is voor een belangrijk deel gestuurd door (politieke) waarden. Daarom kunnen wij nu nog geen eenduidig antwoord geven, maar we willen in ieder geval bereiken dat zoveel mogelijk mensen participeren. Verder nemen we momenteel geen doelstelling mee om de impact te meten. Voor de huidige arbeidsmarkt kun je cijfers formuleren maar die kunnen over vijf jaar weer volledig anders zijn. Het gaat er ons vooral om dat de kaders flexibel zijn voor de toekomst. We zijn een beetje huiverig voor kwantitatieve doelstellingen op landelijk niveau want die gaan een eigen leven leiden. Vooral binnen de arbeidsmarktregio's worden kwantitatieve doelen bepaald, afhankelijk van de regionale economie. We zetten landelijk een structuur neer om te stimuleren dat regionale partijen daarover nadenken. De impact betreft de beweging van de samenwerking en de dienstverlening.

11. Komt de selfservice-dienstverlening niet gewoon neer op digitale dienstverlening? Dat zou bijzonder jammer zijn. Uit de ervaringen met het RMT blijkt dat ook mensen van wie je het op het eerste gezicht niet zou verwachten, veel baat hebben bij persoonlijke dienstverlening.

Het moet zeker geen grootscheepse digitale dienstverlening worden, zoals een aantal jaren geleden bij UWV. De kern is een goede dienstverlening voor iedereen, ook persoonlijk als daaraan behoefte is.

12. In onze regio is veel vraag naar personeel maar we willen vooral zorgen dat iedereen kan zien wat de arbeidsmarkt voor moois te bieden heeft en hoe je daarop een duurzame plek kunt krijgen. Dit is een wezenlijk ander uitgangspunt dan mensen als behorend tot een doelgroep te benaderen. Zien jullie dat ook zo?

Dat is precies de visie die willen we neerzetten. De huidige dienstverlening is vooral gebaseerd op doelgroepen en bijbehorende wet- en regelgeving. Dat is per hokje effectief en efficiënt, maar vaak niet voor het grote geheel. We willen toe naar een arbeidsmarkt en dienstverleningsstructuren waarin de ontwikkeling van mensen centraal staat. Publieke en private partijen bieden dienstverlening aan waardoor mensen op een goede manier een stap in hun loopbaan kunnen maken. Het is de bedoeling om stukje bij beetje die kant op te gaan.

13. Tot hoever gaat de dienstverlening onder de gezamenlijke paraplu en hoe verhoudt die zich tot de dienstverlening van de afzonderlijke organisaties?

Wij willen met het beeld van de brug alleen aangeven dat we kaders scheppen waarmee alle loketten worden verbonden. Binnen de regio maken partijen met elkaar afspraken over de invulling van de dienstverlening.

14. Er is sprake van het Regionaal Werkcentrum. Wordt dat niet zoals het oude arbeidsbureau?

Nee. Het uitgangspunt is niet dat alles in één megagebouw samenkomt, al kan dit misschien voor sommige kleinere regio's de beste oplossing zijn. De basis is dat organisaties veel meer integraal werken, maar ze zijn geen eigenaar van elkaar. Zij staan wel met elkaar voor een gezamenlijke opgave. Dat vraagt om eenheid in de naamgeving. Door de verschillende regionale sites gaat de bezem, zodat er binnen de regio één website overblijft waar mensen voor informatie terecht kunnen. Dat maakt goede landelijke communicatie over de regionale dienstverlening mogelijk in plaats van dat iedere regio zijn eigen campagne organiseert.

15. Zijn jullie het concept van het Regionaal Werkcentrum al aan het uitwerken?

Het is nu nog een conceptueel idee. Dit wordt vanaf het najaar uitgewerkt. Daaraan zullen de regio's een belangrijke bijdrage leveren: wat werkt het beste voor hen? Het Regionaal Werkcentrum sluit aan bij de ontwikkeling van het regionaal werkbedrijf naar een brede regionale samenwerking, die in de meeste regio's de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

16. Hoe zien jullie de rol van het regionaal beraad?

Dit beraad moet zorgen voor samenhang bij de dienstverlening aan werkzoekenden, werkenden en werkgevers. Belangrijk daarbij zijn de belangen van de organisaties die meedoen aan de samenwerking. Wat organiseer je als regionaal beraad, wat laat je organisaties zelf doen en hoe leg je daartussen de verbinding?

17. Verdwijnen als gevolg van de paraplu ook loketten?

Dat is wel de gedachte. In het landelijk overleg bestaat behoefte aan minder loketten en overlegstructuren.

18. Hoe zit het met de inbreng van UWV? Door de landelijke structuur werkt UWV momenteel op een gekunstelde manier mee aan regionale samenwerking.

Het ministerie van SZW en ook UWV zelf beseffen dat het opdrachtgeverschap van UWV anders moet worden geregeld binnen de arbeidsmarktinfrastructuur. Daarover zijn we nu in gesprek. Er gaat wel enige tijd overheen voordat de aanpassing is gerealiseerd.

19. Het ministerie van SZW kan helpen om een vaste koers te varen bij de cultuurverandering in de regio. Hoe is een echt partnerschap mogelijk?

Het is belangrijk dat we continu met elkaar in gesprek zijn. Daarvoor wordt een ondersteuningsstructuur opgezet. Wij willen op een brede manier de regio's ondersteunen.

20. Het invullen van de term partnerschap wordt een gezamenlijke uitdaging, mede vanwege de verschillende ontwikkelingsfases van regio's. Het zou daarom fantastisch zijn als we kunnen differentiëren. Wordt dat mogelijk? Ik ben daar wel bezorgd over omdat het landelijk beraad op het ogenblik door onder meer UWV wordt gebruikt als stok achter de deur voor de regionale samenwerking.

Bij de randvoorwaarden voor de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur hoort de invulling van echt partnerschap. Ook zullen we onder meer de juridische en financiële aspecten van de samenwerking en de gegevensuitwisseling goed moeten regelen.

21. Wat houdt de nieuwe wetgeving in? En welke wetgeving wordt hierdoor vervangen?

Dat is nog onbekend. We roeien een duidelijke kant op maar wat we daarbij allemaal tegengekomen, weten we nu niet. In ieder geval zal de wet SUWI moeten worden aangepast om de samenwerking goed te regelen.

22. Wij krijgen als regio momenteel steeds incidentele middelen, waardoor we bijvoorbeeld projectmedewerkers alleen voor een beperkte periode kunnen inhuren. Is de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur de kans op een structurele financiering van onze dienstverlening?

Ja, dit is inderdaad de bedoeling. Het is echter lastig om dat nu al concreet te maken maar we willen er samen met de regio's naar kijken. Deze ontwikkeling raakt ook de herijking van het Gemeentefonds. We weten nog niet helemaal hoe dat zal uitpakken.

23. Ik ben blij dat we straks kunnen meedenken in werkgroepen, maar ik mis de stem van de regio in het landelijk beraad. Is hier een regionale verbinding mogelijk?

Een mooie suggestie waarnaar we gaan kijken.

24. Wat kunnen we nu al in de regio doen?

Geef steeds meer vorm aan een ontschotter manier van werken bij de dienstverlening. Verder hangt het sterk af van de regionale situatie wat je al kunt doen. De Kamerbrief zal helpen om een richting te bepalen. Probeer ook je enthousiasme over de beweging over te brengen aan je collega's.